

Evidencijski broj / Article ID: 12004167
Vrsta novine / Frequency: Dnevna
Zemlja porijekla / Country of origin: Crna Gora
Rubrika / Section:

**Nema
više
povratka
na staro** Str. 6. i 7.

INTERVJU
Dr. Jasna Omejec,
predsjednica Ustavnog
suda Hrvatske

Svaka izmjena ustava, neovisno o čemu se radi, po prirodi stvari dovodi zemlju u napeto stanje

A photograph of Dr. Jasna Omejec, President of the Constitutional Court of Croatia. She is seated at a desk, wearing a black and white patterned jacket over a black top. She is gesturing with her right hand while speaking. The background shows a window with blinds and some office equipment.

INTERVJU: Dr Jasna Omejec, predsjednica Ustavnog suda Hrvatske

Nema više povratka na staro

Često znam reći da sam „ni kriva ni dužna“ najnepopularnija osoba u zemlji, a samo radim svoj posao. Kritike ponekad jako bole, jer ih hrvatski Ustavni sud ne zaslužuje. Objektivno, on je danas jedna od najstabilnijih demokratskih stupova hrvatske države

Razgovarala
Vesna Šotranac

PODGORICA - Jasna Omejec, predsjednica Ustavnog suda Hrvatske, prva je žena u istoriji ove zemlje koja je izabrana na tu dužnost 2008. godine. Tada je obećala da će vratiti ugled Ustavnom sudu i izboriti se za bolji materijalni položaj sudija. Ostaće upamćene njene riječi da „život u garnizonu nije primjeren ustavnom sudcu“. Od samog starta Omejec je skrenula pažnju na instituciju na čijem je čelu i postala česta gošća hrvatskih medija, naročito tokom prošle godine, nakon odluke o referendumu o Zakonu o radu, a potom i ukidanja presude Vrhovnog suda hrvatskom političaru Mihajlu Hraštovu zbog ubistva 13 zarobljenih rezervista JNA 1991. godine na Koranskom mostu kod Karlova.

Ovo su bile samo dvije od čak 8.000 odluka koliko ih je prošle godine donio Ustavni sud Hrvatske, što je nezapamćeno u istoriji ove institucije. Jasna Omejec, članica Venecijanske komisije, profesorica za građevno pravo Sveučilišta, redovni

član i utemeljitelj Akademije pravnih znanosti Hrvatske, boravila je u Crnoj Gori kao gost našeg Ustavnog suda sa kojim je potpisala protokol o saradnji. Višest da je Hrvatska zvanično obavještena o završetku pregovora sa Evropskom unijom zatekla je u Podgorici.

- Kad bi Vaši cijenjeni čitatelji mogli pogledati u moje oči, one bi im sve rekle. Iz njih zrači čista radost i veliko olakšanje, iako sam potpuno svjesna da još nije sve gotovo - prokomentarisala je Jasna Omejec za Pobjedu. Predsjednica Ustavnog suda Hrvatske u intervjuu našem listu govori u viđenju pozicije Ustavnog suda Crne Gore, ustavnim promjenama, iskustvu institucije na čijem je čelu tokom pristupnih pregovora.

POBJEDA: Koji put je prošlo hrvatsko pravosuđe, posebno Ustavni sud, u pregovaračkom procesu sa Unijom?

OMEJEC: Ustavni sud nije dio pravosuđa, pa međusobna uspoředna nije moguća. To su posve odvojeni državni mehanizmi. Pravosuđe je bilo zahvaćeno radikalnim reformama s ciljem osiguranja potpune neovisnosti. Bio je to težak, a ponekad i vrlo mučan proces. On traje i danas. Najvažnije je doći do stupnja ko-

ji jamči da povratka na staro više neće i ne može biti, da je proces usvajanja evropskih ustavnih standarda nepovratan.

POBJEDA: Crna Gora je pred ustavnim promjenama u dijelu koji se odnosi na nezavisnost pravosuđa. Hoće li biti teško državi Crnoj Gori da ustavne promjene fokusira isključivo na ono što je u ovom trenutku najbitnije s obzirom na pregovore sa EU - nezavisnost pravosuđa, ako se zna da je dio opozicionih partija, manjinskih zajednica, civilnog sektora i te kako zainteresovan da se još što - šta mijenja, a prije svega pitanja koja se tiču identiteta?

OMEJEC: Pitanje je više političkog nego li stručnog karaktera, pa ja nisam prava osoba za odgovor na njega. No, kao profesor prava, ocjenjujem da je legitimno boriti se demokratskim putem za promjene Ustava u svim pitanjima.

Međutim, u slučaju da se ne postigne nužan stupanj suglasnosti oko pojedinih pitanja, također je legitimno očekivati da se od tih pitanja odustane i da se ona ostave za neka bolja vremena, kako ne bi trpjele i one izmjene Ustava koje su doista nužne i zbog kojih je cijeli postupak izmjena i započeo.

POBJEDA: Koliko su izmjene Ustava rizik po stabilnost države? Kakva su iskustva Hrvatske?

OMEJEC: Svaka izmjena Ustava, neovisno o čemu se radi, po prirodi stvari dovodi zemlju u napeto stanje, jer se zadire u njegovo fundamentalno državno tkivo. Međutim, to još uvijek ne znači da postoji rizik po stabilnost države. Ozbiljna i odgovorna politika zna da se ta granica nikada ne smije preći.

POBJEDA: Angažovani ste od strane OEBS-a, kao međunarodni pravni ekspert, da date analizu primjene i efikasnosti ustavne žalbe u Crnoj Gori u smislu člana 13. Konvencije za

Crna Gora ima velike potencijale i dinamičan i mudar narod

POBJEDA: Gospođo Omejec, Vi ste član Venecijanske komisije, Crna Gora još nije usvojila izborni zakon, odnosno nije taj akt usaglasila sa Ustavom. Već je prekoračen rok koji je postavila Evropska komisija. Kakve to posljedice može izazvati po Crnu Goru?

OMEJEC: Ne bih ga mogla dati, jer nisam upoznata sa svim činjenicama. No, u jedno sam uvjeren. Budući da u vašoj zemlji postoji nacionalni kon-

senzus oko osnovnog strateškog cilja, a to je europski Crna Gora, uvjeren sam da će svaki problem koji bi na bilo koji način mogao ugroziti taj cilj Crnogorci znati riješiti. Crna Gora ima velike potencijale i dinamičan i mudar narod. Zato mi dopustite da iskoristim ovu priliku i svim građanima Crne Gore zaželim sreću na njihovom europskom putu, uz nadu da će taj put biti manje težoban od onog koji prolazi moja Hrvatska.

zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda Savjeta Evrope. Možete li nam nešto reći o analizi?

OMEJEC: Bio je to velik posao. Nadam se da će u samoj Crnoj Gori biti ocijenjen korisnim, jer

sam analizu radila u najboljoj vjeri, kao pravni ekspert, ali i osvjedočeni prijatelj Crne Gore i crnogorskog naroda. Analiza je pokazala da bi država u predstojećem razdoblju morala imati malo više sluha za potrebe

Ustavnog suda, ali i da Ustavni sud u predstojećem razdoblju svojim odlukama mora malo više doprinijeti izgradnji demokratske Crne Gore utemeljene na vladavini prava i djelotvornoj zaštiti ljudskih prava.

POBJEDA: Smatrate li nužnim promjenu crnogorskog ustava u dijelu načina odlučivanja Ustavnog suda?

OMEJEC: Da, ali i u nekim drugim pitanjima. Ustavni okvir mora biti dovoljno fleksibilan da ostavi Ustavnom sudu prostora za stalno prilagođavanje novim okolnostima u skladu s razvojem društva, a da istovremeno pruži zadovoljavajući stupanj pravne određenosti i pravne sigurnosti.

POBJEDA: Koje su odluke Ustavnog suda Hrvatske izazvale najviše komentara u javnosti, imale najviše odjeka i zašto?

OMEJEC: Sad ih već ima jako puno. Ipak je to 20 godina rada nakon osamostaljenja Hrvatske. Ustavni sud se do danas bavio

„Skandal“ oko nabavke namještaja rezultirao novim tenderom

POBJEDA: Često ste, odnosno institucija na čijem ste čelu, bili predmet medija. Podsjeticu na, kako su Vaši mediji izvjestili, „skandal“ oko nabavke namještaja za Ustavni sud vrijedan pet milijuna kuna (685.000 eura). Najvažni ste istragu i zahvalili novinarima na upozorenju. Jeste li se dalje bavili ovim slučajem i šta ste otkrili?

OMEJEC: Da, odgovorna sam za taj nesretni slučaj, iako je popis namještaja za potrebe Ustavnog suda izradila firma koja je taj posao dobila na javnom natječaju. Ja s tim nisam imala nikakve veze, ali me to ne oslobađa odgovornosti, naravno. Postupak smo ponovili i sad je sve u redu. Da se razumijemo, i prvi put je bilo sve u redu, pravno perfektno, ali je dio namještaja koji je ta firma stavila u natječaj odušao, rekla bih, socijalnom neosjetljivošću u vrijeme teške krize u zemlji. Taj sam prigovor smatrala opravdanim i zato sam reagirala.

PARTNERI: Sa potpisivanjem protokola o saradnji ustavnih sudova Crne Gore i Hrvatske

Crna Gora treba da prepozna značenje Ustavnog suda

POBJEDA: Kako ocjenjujete saradnju Ustavnog suda Hrvatske sa Ustavnim sudom Crne Gore?

OMEJEC: S radošću ističem da su dva suda jučer potpisala i službeni protokol o suradnji. To je važan događaj. Od te suradnje neće imati korist samo ustavni sudovi, nego i naše države, a osobito naši građani. Najvažnije je da ta suradnja doprinese podizanju djelotvornosti pravne zaštite i stupnja pravne sigurnosti u našim državama. Ne sumnjam da će se ona razvijati u tom pravcu. No, nešto me drugo muči... Smijem li nastaviti?

POBJEDA: Samo izvolite...

OMEJEC: Dobro poznajem stanje u kojem se nalazi vaš Ustavni sud. Zato sam slobodna reći da imam osjećaj kako se u Crnoj Gori nedovoljno prepoznaje njegovo značenje. Imam osjećaj da je on kod vas negdje na margini, a trebao bi biti u prvim redovima u izgradnji europske Crne Gore. Kao da se nedovoljno zna o ustavnom sudstvu uopće, pa se ono često postovjećuje s redovnim sudstvom.

O tome sam razmijenila mišljenja i s potpredsjednikom Vlade i ministrom pravde, gospodinom Markovićem. Taj ću susret dugo pamtiti, po dobrom. O tome je bilo riječi i na susretu s predsjednikom Crne Gore, gospodinom Vujanovićem, i na susretu s predsjednikom Vlade, dr Lukšićem.

POBJEDA: Kako ocjenjujete optužbe da ste u slučaju presude o referendumu protiv Zakona o radu „služili vladajućoj strani“?

OMEJEC: Ustavni sud je po definiciji svog posla u nezavidnom položaju, jer se svaka njegova odluka najčešće procjenjuje interesno, i uvijek je najmanje jedna strana nezadovoljna. Kako se kod nas još uvijek sve veže uz politiku i političke stranke, onda se i odluke Ustavnog suda, na moju veliku žalost, tako ocjenjuju. Pa je Ustavni sud danas „režimski“, a sutra „opozicijski“, ovisno o tome tko je nezadovoljan pojedinom odlukom. Sindikati su zbog odluke o kojoj govorite čak postavili zahtjev da se Ustavni sud ukinе. Velika buka, opet potaknuta interesima. A radilo se o jednostavnom pravnom pitanju koje studenti prava uče na prvoj godini. No, kod tako velikih interesnih stvari, kao što je bio slučaj održavanja referenduma o Zakonu o radu, često nikoga nije briga za pravnu argumentaciju. Nažalost, tako žestoke kritike, ma koliko neosnovane, po prirodi stvari nagrizaju ugled Ustavnog suda u javnosti.

POBJEDA: Kako se osjećate u takvim situacijama?

OMEJEC: Često znam reći da sam „nikrivani dužna“ najnepopularnija osoba u zemlji, a samo radim svoj posao. No, to je takav posao. Tko taj težak teret stalne javne kritike, najčešće potpuno neosnovane, ne može podnijeti, hojće da se takvog posla i ne prihvaća.

Ipak, te kritike ponekad jako bo-

le, jer ih hrvatski Ustavni sud ne zaslužuje. Objektivno, on je danas jedna od najstabilnijih demokratskih stupova hrvatske države.

POBJEDA: Prošle godine je Hrvatska promijenila Ustav, tako da se suci Ustavnog suda sada biraju u parlamentu 2/3 većinom glasova. Kako komentarišete to rješenje?

OMEJEC: To je načelno sjajno demokratsko rješenje, ali je u Europi iznimka, jer je teško provedivo, to jest nije životno. Posebno u tranzicijskom društvu, kao što je hrvatsko, ono može imati dalekosežne štetne posljedice. Naime, ono može dovesti do blokade izbora ustavnih sudaca, jer tako visok prag za izbor u pravilu pretpostavlja dogovor vladajućih i opozicijskih stranaka u parlamentu. Nažalost, blokada se u praksi već pojavila. Danas hrvatski Ustavni sud radi sa sućem manje, jer se u parlamentu ne uspijeva postići dogovor o kandidatu za to jedno mjesto.

POBJEDA: Na inauguraciji ste izjavili da je potreban promijeniti položaj Ustavnog suda u društvu, pa i promijeniti Ustavni zakon o Ustavnom sudu, kako bi ovaj instituciji vratili ugled. Koje promjene su urađene, koje su još nužne?

OMEJEC: Postoji obaveza da se do kraja godine Ustavni zakon o Ustavnom sudu uskladi s izmjenama Ustava o kojima sam prethodno govorila.

To je prilika da se poboljšaju još neka rješenja za koja ocjenjujemo da su danas već pomalo zastarjela.

U međuvremenu probleme rješavamo tako da u svojoj praksi tumačimo postojeće odredbe u skladu s europskim ustavnim standardima.

POBJEDA: Koliko se građani Hrvatske obraćaju Sudu u Strazburu?

OMEJEC: Na tom sudu je trenutno oko 900 predmeta iz Hrvatske.

To nije malo, ali bi bez silnog angažmana Ustavnog suda u posljednjim godinama taj broj bio daleko veći. Ustavni sud je sve uspješnija „zamjena“ Europskom sudu, što znači da on sve uspješnije rješava povrede konvencijskih prava i tako sprečava odjev tih predmeta na međunarodni sud.

U porastu broj kaznenih predmeta pred Sudom u Strazburu

POBJEDA: Na što se građani Hrvatske najčešće žale Sudu u Strazburu?

OMEJEC: Nekada su prevladavale cijele grupe istovrsnih predmeta, kao što su bile povrede prava na suđenje u razumnom roku, ali danas to više nije slučaj. Danas iz Hrvatske na Europski sud sve više dolaze pojedinačni, iznimno složeni slučajevi, a u porastu je broj kaznenih predmeta.

najosjetljivijim problemima nove tranzicijske države nastale raspadom bivše države, od državljanstva, povrata imovine oduzete u bivšem režimu, pretvorbe nekadašnjeg društvenog vlasništva, preko mirovinskog sustava, radnih odnosa, socijalnih prava, poreza, do čistih političkih prava.

Nemam se pravo žaliti

POBJEDA: Vašim dolaskom na dužnost, Hrvatska je prvi put dobila ženu u mjestu predsjednice Ustavnog suda. Kakva su iskustva tri godine kasnije? Da li bi ponovo ušli u tu priču, da je moguće vratiti vrijeme?

OMEJEC: Ponovila bih tu priču. Iskreno vjerujem da svojim radom doprinosim napretku svoje voljene Hrvatske, unatoč tome što sam stalno na udaru žestokih kritika. Za umor i iscrpljenost me ne pitajte. Njih sam zaključala negdje duboko u sebi. Ključ: sam izgubila, a prosci ću ga tek onda kad mi istekne mandat.

POBJEDA: Čega ste se sve morali odreći da bi bili dobra predsjednica Ustavnog suda?

OMEJEC: Svega. Moj bi se život mogao opisati u tri riječi. To su: posao -kuća (u kojoj nastavljam obavljati posao) - posao. To je moj sadašnji život. On je jako osiromađen u privatnom i društvenom smislu. No, to je cijena koju plaćam. Nemam se pravo žaliti, jer uvijek imam izbor: otići ako i kad osjetim da takav život više nemam snage trpjeti.